

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Iacobi Lobbetii Leodiensis E Societate Iesv. Specvlvm
Ecclesiasticorvm, Ac Religiosorvm.**

Lobbet de Lanthin, Jacques

Leodii, 1640

§. 2. De numero & ordine Horarum Canonicarum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47105](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47105)

422 SPECVLVM ECCLESIASTICORVM,
sæculares: quod verumne sit hîc non disputo, ne-
que eam illustri illi Ecclesiæ labem inuri meo cal-
culo velim: maneat penes Trithemium ea fides, ac
censura; sat tamen scio, & indoleo, hac qua spiramus
ætate, esse quam plurimos, qui vt nomine sint,
& esse debeant, Canonici; hoc est vitæ regularis,
reuera tamen ipso opere, & irregulares, & sæcu-
lares esse conuincuntur, imò & illis ipsis deteriores,
(quæ magna est huius æui macula.) A qua fortè re-
lictum & illud, vt in plerisque Ecclesijs Canonici
per se diuinum officium in choro non cantent, sed
per suos vicarios, id muneris exequuntur; quod etsi
primum non caruerit aliquo næuo, modo tamen
cum illud è Petri sede, ac specula despiciant, ac
dissimulent summi Ecclesiæ Præsides, ego damna-
re nec volo, nec possum. Et hæc de horarum Cano-
nicarum nomine dicta sint, ad earum numerum
venio.

§. 2.

De numero & ordine horarum

Canonicarum.

Diuinum Officium in septem omnino horas
distribui solet, cuius numeri rationem hîc
inquirimus. Ea authoribus alia est, atque alia.

Sunt enim qui septem horas referant ad primam
vniuersi molitionem, quam septem diebus ab-
soluit Deus: dies quippè sex dati huic operi, septi-
mus

mus quieti cessit, sacroque otio, audijsque Sabba-
tum, quod in eo diuina manus conuicisset. Ut
tanti beneficij memoria iret in posteros, iret in
omnem Solis, Lunæque cursum, placuit summis
Ecclesiæ Præsulibus, diebus singulis septem horas
describere, ut orationi, diuinisque laudibus tot da-
rentur à nobis horæ, quot Creator vniuerso dies
impenderat.

Reuocant nonnulli septem horas ad tempora
Mosis, & antiquæ legis institutum, quo receptum
fuit, ut interdium quater prælegeretur populo volu-
men legis, ut ea semper in oculis, in auribus, in ani-
mis esset. Ac ne sola diurna lux eam commentatio-
nem aspiceret, nocte etiam intempesta ter Domi-
no confitebantur, cæloque iam quieto preces, ac vo-
ta mittebant. Pia quadam illius auiti moris æmula-
tione septem horarum interualla distinxit Ecclesia.

Dicunt alij ex recepto Dauidis more, qui pro
ea, qua erat in superos pietate, ac religione septies in
die Deo dicebat laudes, ut testis est ipse luculen-
tus. *Septies, inquit, in die laudem dixi tibi.* Hic sty-
lum figo, teque mi Lector cogitatione, memori que
mente ad Dauidis tempora reuoco, & secretum il-
lius conclaue, quod vnum pios animi regij mo-
tus audijs, & astupuit: quidni enim obstupescat;
in ea aulicæ vitæ mollitiæ, luxu, delicijs, in tanta ne-
gotiorum mole, & incumbenti regni curis, in
martio

424 SPECVLVM ECCLESIASTICORVM,
martio puluere, bellicoque strepitu; armorumque,
strictique ensis fulgore: tantum vacui temporis in-
uenire potuisse quod sibi, quod superis, quod Deo
concederet, alijsque negotijs subtraheret. Habet pius
lector in Dauide quod amet, suspiciat, imitetur.

Volunt aliqui septenarium horarum numerum
esse pro peccati remedio, & velut expiatorio sacrifi-
cio: cum enim *septies in die cadat iustus*, septies ut
resurgat est necesse: resurgit autem oratione, quæ
Scriptura teste est *sacrificium labiorum confitentium*
Domino. Si quam olim maculam contraxerat Sa-
cerdos, iuebatur pro peccato vitulum offerre, &
Leuit. 4. eius sanguine septies aspergi. *Coram Domino contra*
u. 6. *velum sanctuarij*: eoque ritu eluebatur quæcum-
que adhæserat sceleris contagio.

Ut discedamus à figura, & ritibus antiquæ legis,
demusque locum veritati, & nouæ legis sacrifi-
cio, est illud ut dixi *sacrificium labiorum*, eo horis
septem per opportuna temporum interualla re-
petitis, animum peccati sordibus contaminatum
aspergit, atque diluit Sacerdos.

Non desunt alij authores, qui piè credunt per se-
ptem horas Canonicas in nos cælo propitio deuo-
cari, ac depluere septem dona Spiritus Sancti: ideo-
que modo eas componunt cum septem candela-
Apoc. 1. bris aureis, quæ olim in excessu mentis vidit Ioan-
nes Iesu amor, ac delicia; modo cum septem lu-
cernis,

DIETM

AC RELIGIOSORVM. 424
cernis, quas super candelabrum accendere iussus est
Moses.

Nimirum quod ædi sacrae candelabrum, quod *Exod. 25.*
Lucerna, hoc nobis oratio; ab illis fugantur tene-
bræ, & nox ipsa quodammodo euigilare videtur:
& nos ab oratione lucem haurimus, quâ paruus hic
mundus, animus, inquam, noster perfundatur,
diuina aspiciat lumina, & amore, æstuque cœle-
sti totus incalescat. Si modo horarum lectio, sit ve-
luti commentatio, piaque meditatio, in qua cum
Dauid ex vero dicere possis. *In meditatione mea
exardescet ignis.* Et hæc ratio stimulo esse potest ad
officium diuinum ea qua par est pietate obeūdum.

Video tamen plerosque è Sanctis Patribus eo
magis inclinare, vt hunc numerum orationis septe-
narium ad sacra redemptionis nostræ mysteria tra-
ducant. Ea sunt omninò septem: & quidem præ-
cipua, quibus ex æquo horæ septem respondent; è
quibus prima Ecclesiastica voce dicitur *nocturnum
officium*: euoluitur illud adulta, mediaque nocte,
quia tum temporis Deus immortalis homo factus,
ex virgine conceptus, in mortales auras eductus. Et
inde prima redemptionis nostræ iacta fundamen-
ta. Cuius memoriæ Ecclesia prouida Mater, pro ea
quam à filijs exigit tanti beneficij recordatione, sta-
tuit vt nocturnum officium eidem responderet, vt
nox quæ prima diuinæ in nos munificentiae testis
H h h fuerat,

426 SPECVLVM ECCLESIASTICORVM,
fuerat, foret & nostræ in eam arbitra pietatis.

A nocturnis officijs sequuntur *laudes matutine*,
quas Sol oriens excipit, & suo fulgore recreat au-
rora: simulque etiam monet, vt simus memores
illius lucis, quæ non sine stupore, & insignis perfidi-
æ miraculo, vidit contra supremum vniuersi Iu-
dicem, cogi concilium Pontificum, ac Pharisæo-
rum, vidit, inquam, & erubuit, lucemque suam vel
ex eo facinore damnauit, nigroque lapillo notan-
dam censuit: vt & nos ipsi damnemus, vnaque gra-
ta illius beneficij memoria velut albo calculo si-
gnemus, laudes matutinas in choro perfoluimus.

Sequitur deinde hora prima, qua Seruator opti-
mus vinculis onustus reorum in morem, ad Pila-
tum ductus, ab eoque ad Herodem emissus.

Primam excipit tertia, quæ prius exceperat in-
fandas illas Iudæorum voces, insanosque clamo-
res. *Tolle, tolle, crucifige*: à quibus ceu aduersa nube,
defluxit grando verberum, ac flagellorum, sub quibus
gemit Saluator, gemitque pijs in precibus Ecclesia.

Tertiam proximè legit sexta, qua infami ligno
appensum salutis humanæ pretium, Deus homo.

Sextæ iungitur nona, quæ supremo Numini,
immortali Deo, vitæ primæ, vitam exemit, & spi-
ritum per immanes cruciatus extorsit.

Nonæ subnectitur vespertinum officium, tum
enim temporis depositum è Cruce exanime Chri-
sti

sti Corpus, & sepulchro concessum, vt eo quo-
 que peruadat, ac descendat humanus animus, sub
 vesperam, occasumque solis, ea diuini officij pars
 est reiecta. Hæc Mysteria significari probat glossa,
 & his versibus exprimit.

Hæc sunt septenas propter quæ pfallimus horas,
 Matutina ligat Christum, qui crimina purgat.

Prima replet sputis, causam dat tertia mortis,

Sexta Cruci neçtit, latus eius nona bipertit,

Vespera deponit, tumulo completa reponit.

Et hæc de numero horarum Canonicarum, tran-
 sco ad earum ordinem.

Philosophi diem vnum appellant naturalem, is
 complectitur 24. horas, lucem scilicet, ac noctem.

Alium dicunt artificialem, is duodecim horis con-
 stat, seu eas lucis esse velis, seu noctis. Et hæc, & illa
 in diuersas partes abit.

Nox recepto inter antiquos more diuidebatur
 in 4. vigilias, primam, secundam, tertiam, quartam,
 ex his singulæ censèbant tres horas non amplius.

Quod nocti, hoc & luci factum, hanc partici-
 pantur veteres in primam, tertiam, sextam, no-
 nam, & singulis suæ tres horæ assignabantur. Ita
 tota dies naturalis ibat in octo veluti stationes, nox
 in vigilias quatuor, lux diurna in quatuor partes.
 Vt tam hæc quam illa flueret in diuinis laudibus ita
 distribui placuit.

H h h 2

Primæ

Primæ vigiliæ noctis cedebat nocturni officij pars, hoc est tres Psalmi, quibus tres accessere lectiones: deinde dabatur aliquid temporis somno, ac quieti; tum aderat secunda vigilia, quam pariter Psalmi nocturni excipiebant: tum etiam tertia vigilia, quam excitabant rursus tres alij Psalmi; tum denique quarta vigilia, quæ erat hora vna ante solis ortum, & hanc claudebant *laudes matutinae*. Et ista fuit noctis partitio, hæc lucis.

Vbi primum ab inferis redux aurora caput orbi nostro extulerat, audiebatur in sacris ædibus hora *prima*. Vbi deinde adolefcebat dies, cum sacro cantu insonabat *Tertia*. Vbi verò vertici nostro sol insistebat; cum singulari pietatis æstu eminebat & *Sexta*. Vbi denique ad occasum sol ibat, ne abiret, sine diuinis laudibus, occidentem sequebatur *Nona*. Et ne minima diei portio, sine pio cantu, ac diuinæ legis commentatione excederet, crepusculum, quod lucem inter, & altam noctem interesse videbatur, vespers, ac completorio cedebat. Sic & nox atra, & clara dies, tota religiosis officijs impendebatur, nec deerat vnquam, qui soli surgenti, aut occidenti non accineret. Et merito: si enim teste Iobo Deum laudant astra matutina, si auiculæ per nemora sparsæ ad solis ortum, surgentemque diem excitæ Creatorem suum laudant, quidni idem faciat, & pusillus homo?

Hoc

Hoc argumento quondam vsus Ambrosius Doctor omninò melleus, & sonora sui æui, cœliq̄ue alauda.

Quis, inquebat, sensum hominis gerens non erubescat sine Psalmorum celebritate diem claudere, & adoriri? cum etiam aues suavi modulamine, & dulci carmine ortus dierum, ac noctium prosequantur.

Hexam. I.
5. C. 12.

Alaudam ferunt septies in die canere, habitamq̄ue à veteribus antiquiorem terra ob hanc ipsam causam, quod in alto aère toties hymnos cœlo caneret, ac Deo Creatori. Et inde inter Ægyptiaca Hieroglyphica visebatur alaudæ caput septies docta manu, peritoq̄ue penicillo expressum, ac pictum, diceres illi septena guttura, septena esse capita, quibus Deo suo sæpius, ac blandius modulatur. Hic auiculæ genius, cantusq̄ue mirè placuit D. Francisco, qui eam sororem suam vocitare, & ad cantum, grataq̄ue cœlo carmina prouocare.

Dicamus quod ex æquo, & bono dici potest, quod ætheri libero est alauda, hoc Ecclesiæ Clericus: illa liquido sonat aère, hic cœlo gratius auditur, & superis insonat septeno vocum, horarumq̄ue interuallo, ac modulamine, neque vna tantum, alterave anni tempestate vt alauda, sed & anno toto, & frigida etiam, tristicique, & inanima hyeme; in hoc æmulus beatis mentibus, quæ Deo

H h h 3

suo

430 SPECVLVM ECCLESIASTICORVM,
suo accinunt non in annos, & sæcula, sed & in
ipsam quoque æternitatem.

§. 3.

*De tempore, quo hora Canonica legi
debeant.*

Certis statisque horis diuinum officium reci-
tandum est, vi Canonum, Iurisque commu-
nis. Et hoc extra controuersiam est, de officio, quod
publicè, & in choro persoluitur: de eo quippè lo-
quuntur Iura: at quæstio est de illo, quod priuatim
à Clerico persoluitur. Sintne in eo seruanda statuta, fi-
xaque tempora, certumque horarum interuallum.

Fatebor, quod de priuato officio Iura non agunt,
satis tamen conuenit inter Doctores, Iuris esse com-
munis, vt ex preces suis etiam temporibus oppor-
tunè recitentur.

Fauet huic sententiæ ratio, fauet consensus, &
praxis virorum timoratorum, qui sibi conscientiam
ducunt si suo tempore huic penso non satisfecerint.
Et meritò. Primum enim pro eo facit ipsa in-
stitutio Ecclesiæ, & consuetudo iam inde ab Apo-
stolis, ab ipsis Ecclesiæ cunis vsurpata; à qua recede-
re sine necessitate, sine ratione fas non est.

Deinde ex Ecclesiæ seu bonæ Matris indulgen-
tia, factum vt Clerico liceat priuatim officium per-
soluere, in quo tamen voluit haberi rationem tem-
poris,